

Kysymyksiä ja vastauksia:

Miksi vahinkovakuutusyhtiöiden pitäisi kysyä asiakkailta poliittisesta vaikutusvallasta?

Eduskunnan käsittelyssä on parhaillaan neljännen rahanpesudirektiivin kansallinen voimaansaattaminen. EU-sääntelyn myötä poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön käsite PEP (Politically Exposed Person) laajenee koskemaan ulkomaisten henkilöiden lisäksi myös suomalaisia päättäjiä. EU-sääntelystä poiketen Suomen hallitus on esittänyt lisävaatimuksen, että kysymykset poliittisesta vaikutusvallasta pitäisi jatkossa esittää pankki- ja henkivakuutusasioinnin lisäksi myös vahinkovakuutusyhtiöiden asiakkaille, nykyisille ja tuleville.

1. Miksi hallitus esittää kansallista lisäsääntelyä, jossa vahinkovakuutusyhtiöiden pitäisi kysyä kaikilta nykyisiltä ja tulevilta asiakkailta, ovatko he poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä (PEP)?

Lain valmistelusta vastannut sisäministeriö (SM) on perustellut esitystään poliisiammattikorkeakoulussa tehdyllä rahanpesun kansallisella riskiarviolla. Arvio pohjautuu nettipohjaiseen kyselyyn, johon vastasi 68 finanssialan edustajaa. Vastajat edustivat kahtatoista eri finanssialan sektoria (pankki, arvopaperi, sijoitusrahastot, rahoitus, henkivakuutus, vahinkovakuutus, työeläkevakuutus, jne). Poliisiammattikorkeakoulu ei ole kertonut vahinkovakuutusyhtiöitä edustaneiden vastaajien lukumäärää. Oletettavasti heitä on ollut muutamia.

SM on lainvalmistelussaan niputtanut kaikki eri ilmoitusvelvolliset samaan kategoriaan tuntematta ja arvioimatta esimerkiksi vahinkovakuutusliiketoiminnan erityispiirteitä. Lainvalmistelijoiden mukaan vahinkovakuuttamiseen liittyy Suomessa – muista EU-maista poiketen - niin iso rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski, että kyselyvelvoite on ulotettava koskemaan myös vahinkovakuutusyhtiöiden asiakkaita.

Lisäksi SM:n mukaan rahanpesurikoksen esirikoksena voi olla mikä tahansa rikos – myös vakuutusyhtiöön kohdistunut petos. FK tiedossa ei ole ainuttakaan vakuutuspetosta, jossa jotakuta olisi syytetty tai tuomittu rahanpesusta.

2. Mitä finanssiala ehdottaa ratkaisuksi?

Kaikille asiakkaille pakollisista PEP-kyselyistä tulisi luopua vahinkovakuuttamisen osalta. Sen sijaan asiakkaisiin voitaisiin käyttää rahanpesulakiesityksen tarkoittamaa riskiperusteista lähestymistapaa ja yksinkertaistettua tunnistamisvelvollisuutta. Näillä keinoilla vakuutusyhtiö voi tapauskohtaisesti arvioida, mikä merkitys mahdollisella poliittisella vaikutusvallalla on ko. liiketoimeen.

Lisäksi tietojen vaihtoa finanssitoimijoiden kesken pitäisi helpottaa. Rahanpesulakiesitys ei anna mahdollisuutta torjua tehokkaasti ns. muulitilien kautta tapahtuvaa rahanpesua. Muulitileillä tarkoitetaan ulkopuolisten henkilöiden (muulien) nimissä olevia tilejä, joiden kautta rikoksella hankittua rahaa kierrätetään eteenpäin jälkien hämärtämiseksi. Esimerkiksi vakuutusyhtiöllä

pitäisi tarvittaessa olla oikeus vakuutuskorvausta maksaessaan varmistaa, että korvaus maksetaan oikean henkilön tilille. Tällä hetkellä vakuutusyhtiö ei voi tätä varmistusta tehdä. Lisäksi pankeilla tulisi olla oikeus varoittaa muita pankkeja muulitileistä ja niille mahdollisesti tulevista laittomista rahoista. Tämä mahdollistaisi laittomasti saatujen varojen pysäyttämisen ja palauttamisen varojen oikealle omistajalle.

3. Mitä vahinkovakuutuksia PEP-kyselyvelvoite koskisi?

SM:n esittämä kyselyvelvoite koskisi kaikkia tavanomaisia vahinkovakuutuksia: kotivakuutus, liikennevakuutus, autovakuutus, matkavakuutus, tapaturmavakuutus, sairauskuluvakuutus, jopa lemmikkivakuutus. Lisäksi se koskisi kaikkia yrityksen ottamia vakuutuksia. Liikennevakuutusta lukuun ottamatta muut lakisäätteiset, sosiaaliturvaan kuuluvat vakuutukset eivät kuuluisi kyselyvelvoitteen piiriin. Näitä ovat työeläkevakuutus, yrittäjäeläkevakuutus ja työtapaturmavakuutus.

Nykyisissä kyselyissä poliittisesti vaikutusvaltaisella henkilöllä (PEP) tarkoitetaan vain ulkomailla korkeissa asemissa olevia henkilöitä. Tulossa olevan uuden rahanpesulain mukaan PEP-henkilöitä ovat myös kotimaiset päättäjät.

4. Kuinka paljon Suomessa on uuden rahanpesulain mukaisia PEP-henkilöitä?

Tarkkaa määrää on mahdotonta sanoa. Asiakastieto ja Finanssialan Keskusliitto ovat arvioineet, että tällaisia henkilöitä on noin 10 000.

PEP-henkilöitä Suomessa ovat esimerkiksi ministerit, kansanedustajat, poliittisten puolueiden hallintoelinten jäsenet, valtio-omisteisten yritysten toimitusjohtajat, kenraalikunta sekä kaikkien edellä mainittujen perheenjäsenet ja osin myös yhtiökumppanit.

Henkilöä ei pidetä enää poliittisesti vaikutusvaltaisena henkilönä, jos hän ei ole toiminut merkittävässä julkisessa tehtävässä vähintään vuoteen.

5. Mitä käytännön vaikutuksia hallituksen esittämällä lisäsääntelyllä on tavallisille vakuutusasiakkaille?

Esimerkki: Suomessa on noin 2,7 miljoonaa kotivakuutusta, 6,6 miljoonaa liikenne- ja autovakuutusta, 1,6 miljoonaa vapaaehtoista tapaturmavakuutusta ja 1,1 miljoonaa sairauskuluvakuutusta. Näiden ja kaikkien muidenkin vapaaehtoisten vakuutusten ottajilta vakuutusyhtiön pitäisi kysyä poliittisesta vaikutusvallasta. Myös vakuutushakemuksen tekeville uusille asiakkaille pitäisi esittää sama kysymys ennen vakuutuksen myöntämistä.

6. Mitä tapahtuu, jos asiakas vastaa 'kyllä' PEP-kysymykseen?

Hallituksen esityksen mukaan vakuutusyhtiön ylimmän johdon (=hallitus) on päätettävä, voidaanko vakuutus myöntää vai ei. Tällaiselta henkilöltä on myös saatava selvitys asiakassuhteeseen liittyvän varallisuuden ja varojen alkuperästä. Lisäksi asiakassuhdetta on jatkossa seurattava tehostetusti.

Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi puolustusvoimien kenraali, hänen puolisonsa tai lapsensa ei voisi saada matkavakuutusta ennen kuin vakuutusyhtiön hallitus on sen hänelle myöntänyt. Kukaan edellä mainituista ei voisi myöskään saada autoliikkeestä uutta tai käytettyä autoa käyttöönsä ennen kuin vakuutusyhtiön hallitus on käsitellyt autoon liittyvän liikenne- ja autovakuutushakemuksen. Tilanne on mahdoton sekä vakuutusyhtiölle, sen asiamiehenä toimivalle autoliikkeelle että asiakkaalle.

7. Mitä tapahtuu, jos asiakas ei suostu vastaamaan PEP-kyselyyn?

Lakiesitys edellyttää tehostettua tuntemisvelvollisuutta. Mikäli asiakas ei vastaa PEP-kyselyyn, asiakassuhdetta ei voisi perustaa eikä vakuutusta myöntää. Jo olemassa olevan asiakkaan osalta vakuutukset pitäisi irtisanoa.

8. Mitä käytännön vaikutuksia hallituksen esittämällä lisäsääntelyllä on yritysvakuutusasiakkaille?

Yritysvakuutuksissa PEP-kyselyissä olisi noudatettava samaa toimintatapaa kuin henkilöasiakkaiden vakuutuksissa. Tämä tarkoittaisi, että PEP-kyselyn vuoksi asiakassuhteen aloittaminen voisi tarpeettomasti pitkittyä. Vakuutusyhtiön ylimmän johdon, eli hallituksen, olisi käsiteltävä vakuutuksen myöntäminen. Yritykseltä voisi viiveen vuoksi jäädä monia liiketoimia toteutumatta.

9. Mitä käytännön vaikutuksia hallituksen esittämällä lisäsääntelyllä on vahinkovakuutusyhtiöille?

Vakuutusyhtiön asiakkaaksi tullaan useaa kanavaa pitkin. Seurannan piiriin kuuluvia, voimassa olevia vakuutuksia on noin 20 miljoonaa, joista noin puolet on otettu vakuutusyhtiöiden asiamiesten kautta. Asiamiehiä ovat esimerkiksi autoliikkeet, matkatoimistot sekä henkilöasiamiehet.

Vakuutusyhtiöissä kyselyjen ja asiakassuhteen tehostetun seurannan järjestäminen vaatii isoja muutoksia tietojärjestelmiin. Tämä tulee kalliiksi erityisesti pienille vakuutusyhtiöille. Hallituksen asettaman lainsäädännön arviointineuvoston mukaan taloudelliset vaikutukset rahanpesun torjuntaa koskevista säädösmuutoksista voivat olla pienille vakuutusyhtiöille jopa kaksinkertaiset isoihin verrattuna.

Kaiken lisäksi vakuutusyhtiöin ylimmän johdon, eli hallituksen, tehtävä ei ole päättää yksittäisistä vakuutussopimuksista.

10. Mitä hyötyä PEP-kyselyistä vahinkovakuuttamisessa olisi rahanpesun torjunnan kannalta?

Kyselyt eivät vastaa tarkoitustaan eikä niistä ole hyötyä. Vahinkovakuuttaminen on rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan näkökulmasta vähäriskistä toimintaa. Vahinkovakuuttaminen ei myöskään sisälly EU:n rahanpesudirektiiviin. Perustellusti voi kysyä, miksi Suomessa vahinkovakuuttamisessa olisi jokin muita maita suurempi riski rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen.

Vakuutusrikollisuutta Suomessa kyllä on mutta se ei liity rahanpesuun. Jos vakuutuksesta yritetään oikeudetta saada korvausta vakuutusyhtiöiltä, kyse on vakuutuspetoksesta. Vakuutuspetoksessa rikoksen uhri, eli asianomistaja, on vakuutusyhtiö.

11. Voiko vahinkovakuutusten kautta pestä rahaa?

Ei voi. Vakuutusmaksut maksetaan aina pankkitililtä, jolloin pankki on jo kertaalleen selvittänyt asiakkaan tuntemisvelvollisuuden.

12. Onko finanssiala sitoutunut rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaan?

Finanssiala on sitoutunut rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan mukaisiin velvoitteisiin. Ala kannattaa neljännen rahanpesudirektiivin mukaisia toimenpiteitä PEP-kyselyjen osalta. Kyselyt jatkuvat ja laajentuvat pankki- ja henkivakuutusbisneksessä, mutta vahinkovakuutuksiin niitä on hyödyttöä ulottaa.

Lisätiedot:

Mika Linna, johtava asiantuntija (rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja tietoverkkorikosten torjunta), puh. 020 793 4269

Risto Karhunen, johtaja (petos- ja talousrikostorjunta), puh. 020 793 4234